

NOVÝ ORIENT

ABSTRAKTY

ODBOBNÝ
ČTVRTLETNÍK
ORIENTÁLNÍHO
ÚSTAVU AV ČR
ROČNÍK 74/2019

2

CENA 110 Kč

Otázka zmeny štatútu Kašmíru a politika Indie

PETER ONDRIS

Na začiatku augusta 2019 zrušila indická vláda platnosť článku 370 indickej ústavy garantujúceho (Indiou kontrolovanému) Kašmíru špeciálnu formu autonómie. Štatút Kašmíru sa zmenil zo zväzového štátu na zväzové teritórium, v dôsledku čoho nad ním indická vláda získala priamu kontrolu. Následne bol prijatý zákon o reorganizácii Kašmíru, ktorý priniesol administratívne rozdelenie zväzového teritória Kašmír na dve zväzové teritória, a to na teritórium Džammú a Kašmír (väčšinovo moslimský) a Ladak (väčšinovo budhistický). Indická vláda si na realizáciu tohto kroku zabezpečila dostatočnú vnútropolitickú aj zahraničnú podporu. Ide o súčasť hinduistickej nacionalistickej politiky Naréndry Módího, ktorej dlhodobým cieľom je postupná zmena demografického zloženia Kašmíru a oslabenie postavenia moslimov.

Válka v tropech: Konec portugalského monopolu v obchodě s Orientem a počátky nizozemskej dominance (1636–1669)

KAREL STANĚK

Tato studie se věnuje klíčové fázi portugalsko-nizozemského střetu o monopol na obchod s Asií, odehrávající se v letech 1636–1669. Portugalská říše v Asii, tzv. *Estado da Índia*, zůstala až do 20. let 17. století v prakticky neporušeném stavu. Jakmile však skončilo dvanáctileté příměří mezi iberskou unií a Nizozemskou republikou (1621), Nizozemci přešli do rozhodujícího protiútoky a v polovině 30. let 17. století napadali srdce *Estado da Índia* v západní části Indického oceánu, přičemž ofenzívu vedli ze své hlavní základny v Batávii na Jávě. Nicméně nizozemský tlak sám o sobě nezpůsobil zhroucení portugalské moci na Východě. Nizozemci vystupovali v mnoha ohledech jako katalyzátor, který mnohé asijské vládcy podnítil k vlastnímu odporu. Jakmile Portugalci ztratili námořní převahu, začalo se jim nedostávat zdrojů nutných k obraně jejich říše, jelikož jich většina pocházela z celních poplatků, které nebyli schopni dále vybírat. Výsledkem byl kolaps *Estado da Índia* a ustavení nizozemského monopolu na obchod s kořením.

Příběhy legendárního vládce Uruku Lugalbandy

J I Ř Í P R O S E C K Ý

Článek představuje první český anotovaný překlad dvou důležitých zástupců sumerské literární tradice – „Lugalbanda v horské sluji“ a „Lugalbanda a pták Anzu“. Jejich hrdinou je legendární budoucí král tzv. I. dynastie z Uruku, jenž v obou příbězích vystupuje jako věrný služebník krále Enmerkara a požehnaný spasitel urucké armády válčící proti íránské Arattě. Všechny dochované sumerské texty těchto dvou skladeb pocházejí z cca 19–18. stol. př. n. l., převážně z písařských škol města Nippuru, ovšem doba jejich vzniku je pravděpodobně mnohem starší – zřejmě byly sepsány v době vlády panovníků III. dynastie (21. stol. př. n. l.), jež se považovali za dědice uruckých králů a jejichž mocenské ambice našly v těchto literárních textech své umělecké vyjádření.

Tradice uctívání Černé korouhve ve Vnitřním Mongolsku

L U C I E C H U D Á

Tématem tohoto článku je tradice a průběh jednoho z nejvýznamnějších vnitromongolských obřadů prováděných k uctění Černé korouhve – tradičnímu symbolu síly a odvahy. Tento rituál je prováděn v areálu Čingischánova památníku poblíž města Ordos ve Vnitřním Mongolsku, kde byly shromážděny a jsou dodnes uctívány předměty vážící se k osobě Čingischána a jeho rodu. Jsou zde také pravidelně prováděny obřady, jejichž tradice má dlouhou historii. Mezi tyto obřady, které mohou být vykonávány jen úzkým okruhem určených obřadníků, patří i pravidelný Velký obřad k uctění Černé korouhve.

Tibetský rukopis Pokyny k ochraně dětí

M A R T I N H A N K E R , P E T R J A N D Á Č E K , L I N D A S Z A B Ó O V Á ,
M A R T I N A M I R T O V Á

Článek obsahuje český překlad tibetského rukopisu s názvem *Pokyny k ochraně dětí (Čhipa sungpā mǎnngag)* popisující prenatální rituál na ochranu novorozenců. V úvodu se zabývá charakterizací podstaty původního textu, popisem manuskriptu a několika důležitými poznámkami osvětlujícími kontext překladu, zejména stran tibetských rituálů a medicíny. Samotný text obsahuje dlouhý výčet chorob, upírek a démonek buddhistického panteonu, přičemž bylo použito referenčního textu *Dhárání Velké pávice – královny manter moudrosti (Rigngagki gjalmo Mačha čenmo)* za účelem vytvoření kritické edice. Překlad je opatřen bohatým vysvětlovacím poznámkovým aparátem.

Zenový buddhizmus v Európe a na Slovensku: Taisen Dešimaru, Sandó Kaisen a Palo Rozložník

ZUZANA KUBOVČÁKOVÁ

Pavol Rozložník (1957–2018) bol slovenský grafik, dizajnér, maliar a pedagóg. Okrem toho bol však Palo aj prvý zenový mních v bývalom Československu, vysvätený majstrom Sandó Kaisenom v roku 1990 v línii majstra Taisen Dešimarua v tradícii japonskej zenovej školy Sótó. Tento text približuje nielen Palov život a jeho zapálenie pre zen, ale aj dejiny európskeho zenu počínajúc od majstra Dešimarua (1914–1982). Je prehľadom životov a osudov spomínaných učiteľov, japonského mnícha Taisen Dešimarua, jeho žiaka Sandó Kaisena a do tretice jeho žiaka, Pala Rozložníka. Dejiny zenu v Československu by sa totiž bez ktorejkoľvek z týchto troch postáv boli vydali inou cestou. Dešimaru bol prvý európsky zenový učiteľ, Kaisen bol Palov učiteľ a Palo bol učiteľom prvých Kaisenových žiakov v Čechách a na Slovensku.

